

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum
0107 OSLO

VÅR REFERANSE
13/12330

DERES REFERANSE

DATO
14.08.2023

Motsyklisk kapitalbuffer tredje kvartal 2023

I dette brevet redegjøres det for Finanstilsynets vurderinger av motsyklisk kapitalbuffer tredje kvartal 2023, jf. [bestemmelse om beslutning om motsyklisk kapitalbuffer og råd om systemrisikobuffer](#) § 2 om utveksling av relevant informasjon og vurderinger mellom Finanstilsynet og Norges Bank.

Finanstilsynets vurderinger av finansiell stabilitet og situasjonen i bankene er omtalt i [Finansielt utsyn juni 2023](#), [Resultatrapport for finansforetak for 1. kvartal 2023](#) og [Soliditetsrapport for finansforetak per 31. mars 2023](#).

Det er stor usikkerhet om utviklingen i realøkonomien og finansmarkedene framover, både i Norge og internasjonalt. Den underliggende inflasjonen har holdt seg høy, og rentene har økt mye fra et svært lavt nivå. Usikkerheten forsterkes av krigen i Ukraina og det geopolitiske spenningsnivået.

Aktivitetsnivået i norsk og internasjonal økonomi er fortsatt høyt, men det er en betydelig risiko for et økonomisk tilbakeslag kombinert med fortsatt høy inflasjon. En slik utvikling internasjonalt kan gi store tap og uro i finansmarkedene. Det vil også ramme norsk økonomi og det norske finansielle systemet. [Finanstilsynets stresstest for 2023](#) viser at norske banker kan rammes hardt ved et kraftig tilbakeslag i norsk økonomi og tapene kan bli betydelige ved et alvorlig tilbakeslag og føre til stor reduksjon i bankenes kapitaldekning.

Høy gjeld i norske husholdninger og høye bolig- og næringseiendomspriser utgjør de viktigste sårbarhetene i det norske finansielle systemet.

Norske husholdningers gjeldsbelastning er høy både historisk og sammenlignet med husholdninger i andre land. Andelen husholdninger med høy gjeldsbelastning har økt de siste årene. Lavere tolv månedersvekst i husholdningenes gjeld har sammen med økt nominell inntektsvekst bidratt til å redusere gjeldsgraden de siste kvartalene, men nivået er fortsatt høyt. Samtidig har rentebelastningen økt betydelig. Kun en liten andel av husholdningenes samlede gjeld har fast rente, og mange husholdninger er utsatt ved ytterligere renteoppgang, inntektsbortfall eller fall i boligprisene.

Boligprisene i Norge har økt mye over lang tid og betydelig mer enn disponibel inntekt per innbygger. Selv om årsveksten nasjonalt har flatet ut, er boligprisene fremdeles på et høyt nivå.

Norske låntakere har fortsatt god tilgang til kreditt. Andelen nye lån med pant i bolig som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften, utgjorde i første kvartal 2023 5,4 prosent i Oslo og 6,7 prosent utenom Oslo. Sammenlignet med samme periode året før er andelen nær uendret, se rapport om bankenes [bruk av fleksibilitetskvotene i utlånsforskriften](#). Andelen nye forbrukslån med avvik fra forskriftskravene utgjorde 2,8 prosent, hvilket er en svak økning sammenlignet med første kvartal 2022. Finanstilsynet legger fram tall for andre kvartal 17. august.

Prisene på næringseiendommer har falt det siste året, etter kraftig oppgang gjennom mange år som følge av vekst i leiepriser og lave avkastningskrav. Bankene har store utlån til næringseiendomsselskaper. Historisk har banker både i Norge og internasjonalt tapt mye på utlån med pant i næringseiendom under kriser i finans- og eiendomsmarkedene. Kraftig renteoppgang og økte risikopremier kan føre til et betydelig prisfall på næringseiendom og økt kredittrisiko for bankene. Det er mye gjeld i næringseiendomsselskapene som forfaller de neste årene, og refinansieringsrisikoen er betydelig. Analyser i forbindelse med et [tematilsyn av et utvalg bankers utlånsvirksomhet i næringseiendomsmarkedet](#) viser at mange næringseiendomsselskaper vil rammes hardt av renteøkninger, lavere leieinntekter og reduserte eiendomsverdier.

Lønnsomheten i norske banker er god. Ifølge [resultatrapporten for finansforetak](#), var bankenes samlede resultat før skatt betydelig høyere i første kvartal 2023 enn i samme periode året før. Samlet egenkapitalavkastning var 13,6 prosent, som var 2,9 prosentpoeng høyere enn ett år tidligere. Økte netto renteinntekter er den viktigste årsaken til resultatforbedringen det siste året. Bankenes samlede tap på utlån var lave i 2022 og i første kvartal 2023. Flere banker har offentliggjort svært gode resultater for andre kvartal 2023.

Norske banker tilfredsstiller de regulatoriske kapitalkravene med en margin. Innlemmelsen av det europeiske kapitalkravsregelverket (CRR/CRD IV) i EØS fra utgangen av 2019 innebar en betydelig reell lettelse i norske bankers kapitalkrav. Endringene i EUs kapitalkravsregelverk (CRR2/CRD V), som trådte i kraft 1. juni 2022, bidro til ytterligere lettelser i kapitalkravet.

Over tid er det de regulatoriske kravene som avgjør bankenes soliditet. Reduserte kapitalkrav kan føre til at bankenes soliditet etter hvert svekkes, som vil være uheldig i lys av risikoen i det norske finansielle systemet. Egenkapital er avgjørende for bankenes risikobærende evne og evnen til å yte nye lån til kredittverdige kunder i nedgangstider. Innenfor rammen av det europeiske regelverket bør derfor kapitalkravene innrettes slik at de bidrar til å opprettholde den reelle soliditeten.

Etter Finanstilsynets vurdering er det fare for finansiell ustabilitet i tiden framover. Flere år med svært lave renter og god tilgang til kreditt har medført sårbarheter i form av gjeldsoppbygging og høye priser på eiendom og andre formuesobjekter. Høyere renter og svakere økonomisk utvikling vil øke tapsrisikoen. Erfaringene fra både USA og Europa denne våren viser at kriser i det finansielle systemet kan komme brått, føre til stor uro i markedene og få konsekvenser for andre foretak, både nasjonalt og internasjonalt. Disse erfaringene understreker viktigheten av god soliditet i bankene.

Kravet til motsyklisk kapitalbuffer er nå 2,5 prosent. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke grunnlag for å endre kravet til motsyklisk kapitalbuffer.

For Finanstilsynet

Per Mathis Kongsrud
finansstilsynsdirektør

Thea Birkeland Kloster
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.